

Pla Insular Sobre Drogues i Altres Addiccions

2018-2021



Aprovat en la Xarxa Socioeducativa del 31 de maig del 2018

Aprovat pel Ple del 29 de juny del 2018

Elaboració:

Àrea de Benestar Social del Consell Insular de Formentera.

Índex

Pàg.

Introducció	3
1. Anàlisi de la situació	
1.1. Context sociodemogràfic	4
1.2. Anàlisi del consum de substàncies psicoactives a Formentera entre la població estudiant de 12 a 18 anys. Comparativa amb la resta d'Espanya	6
1.3. Percepció de la disponibilitat de drogues	14
1.4. Índex de perillositat del consum de substàncies psicoactives	15
1.5. Conclusions	16
1.6. Serveis i recursos a les drogodependències existents a Formentera	17
2. Pla de drogues	
2.1. Marc normatiu. Justificació del Pla	18
2.2. La missió del Pla	19
2.3. Àrees estratègiques d'intervenció	
2.3.1 Reducció de la demanda	20
2.3.2. Reducció de l'oferta	31
2.3.3. Recerca i formació	33
3. Estructura organitzativa per a la gestió del Pla	35
4. Avaluació del Pla.....	35
5. Vigència del Pla.....	37
6. Bibliografia	37
ANNEX.....	39

Introducció

Davant la demanda social per millorar la qualitat de vida i el benestar de les persones, les administracions públiques han d'atendre obligadament la problemàtica que les addiccions generen en la nostra societat. Aquesta problemàtica no pot ser tractada des d'un sol punt de vista mèdic, psicològic o social, sinó que se li ha d'oferir una resposta integral a través d'un treball conjunt, ordenat i cohesionat de tot el teixit social. Els agents responsables en matèria de salut, educació, esports, joventut, seguretat ciutadana, oci i temps lliure, etc., tenen el deure d'implicar-se i col·laborar activament en totes aquelles actuacions previstes en matèria de drogodependències i altres addiccions.

El III Pla Insular de Drogodependències i altres Addiccions de Formentera per al període 2018-2021 recopila i actualitza totes aquestes accions i recursos que s'assenten sobre els tres eixos principals de prevenció, assistència i inserció, a més de la formació i recerca del fenomen encara que fent un major recalcament a les actuacions de caràcter preventiu.

Per establir un Pla d'addiccions és imprescindible, en primer lloc, analitzar i contextualitzar el nostre àmbit demogràfic, conèixer la nostra pròpia realitat i ser conscients de les nostres fortaleces i febleses per reforçar així els efectes positius i minimitzar els negatius.

El III Pla estableix, en segon lloc, la justificació i el marc normatiu en el qual es sustenta, així com els seus objectius i les línies estratègiques d'intervenció. En tercer lloc, es concreten els indicadors que s'han de tenir en compte per a l'avaluació tant del procés com el final, l'estructura organitzativa per a la gestió del Pla i la seva vigència. En l'última part del present document s'adjunta un annex que recull totes les actuacions i programes previstes per dur-se a terme al proper any 2018. Amb aquest Pla és pretén dotar la societat formenterensa d'una eina útil i vàlida perquè tots i totes puguem afrontar, donar resposta i superar una problemàtica que implica, afecta i a la qual està exposada tot el conjunt de la nostra comunitat.

1. Anàlisi de la situació

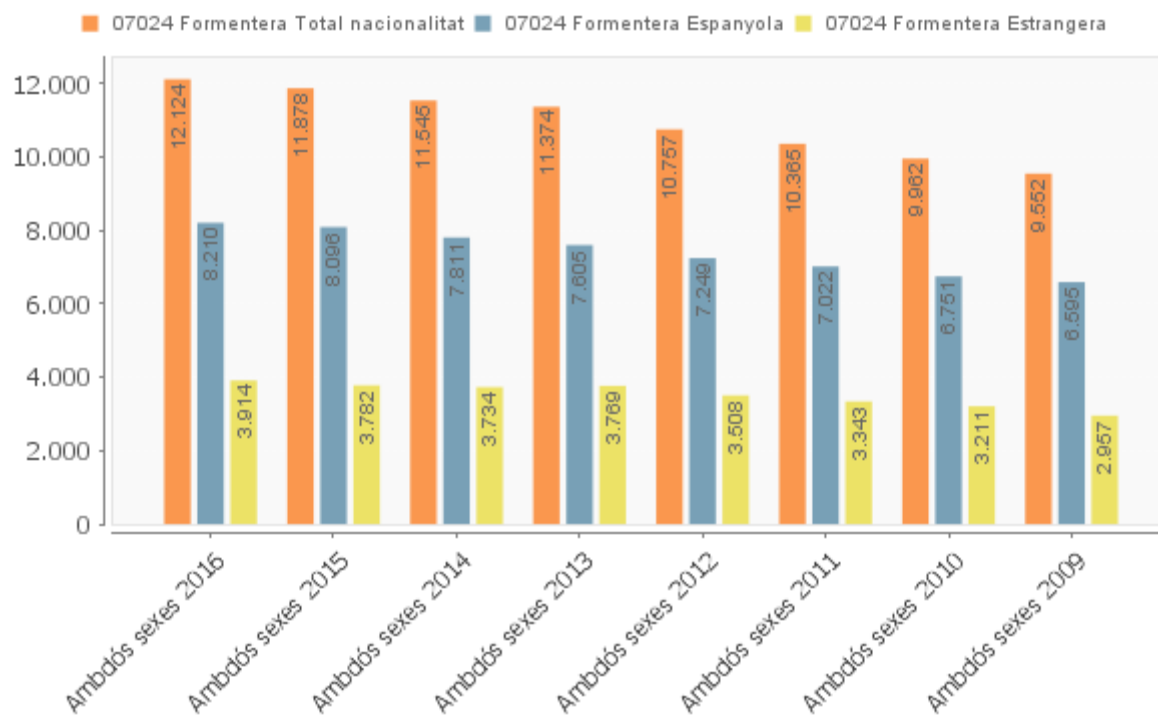
1.1. Context sociodemogràfic

El coneixement de les característiques d'un territori i la seva població és bàsic per poder comprendre les seves necessitats.

Formentera és l'illa habitada més petita i meridional de les Balears, separada de l'illa d'Eivissa per

un canal de 3,6 km. Es tracta d'un únic municipi amb sis nuclis urbans que congreguen al 38 % de la població total. El 62 % restant resideix en cases disseminades pel territori.

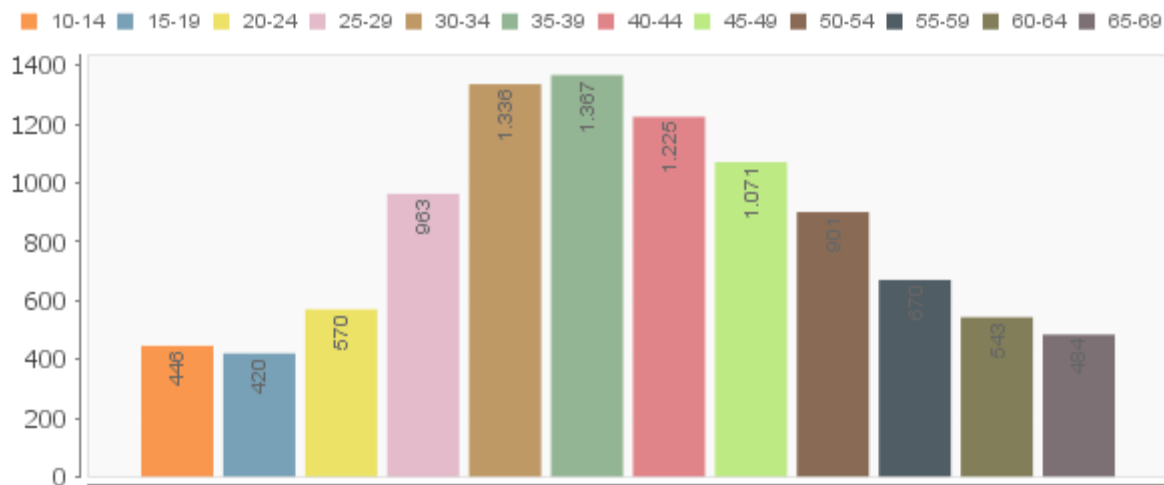
Formentera presenta una superfície de 83,24 km² i una densitat de població de 142,70 hab./km². El nombre total d'habitants, segons l'últim padró municipal a 1 de gener de 2017, és de 12.905 habitants, l'1,1 % de la població total de les Illes Balears. És significatiu l'augment progressiu de la població: un 21 % en els últims 8 anys.



Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT). Espanya (CC BY 3.0)

Com indica el gràfic anterior, l'augment general de població va a la par de l'augment de la població immigrant: el 32 % del total a Formentera i un 14,4 % més pel que fa al total de Balears (Font: Anuari estadístic municipal Formentera. Any 2015). L'heterogeneïtat de la població determina la planificació de les intervencions tant preventives com assistencials, que tenen en compte cultures, hàbits i necessitats diferents. Formentera presenta així mateix una forta pressió estacional que es tradueix en un increment circumstancial de la densitat poblacional, de la utilització de serveis, equipaments i infraestructures i de les demandes al conjunt de la comunitat.

Població de Formentera per trams d'edat (Font: IBESTAT. Padró 2016)



El tram d'edat més representatiu a Formentera segueix sent el de 30 a 44 anys.

Pel que fa a l'activitat econòmica, el 85,6 % del total de comptes de cotització (centres de treball) es dedica al sector serveis (34,9 % al sector de l'hoteleria i restauració; el 26,9 %, a la resta de serveis i el 23,8 % al comerç al detall).¹ També existeixen elevades cotes d'estacionalitat reflectides en el registre de demandants inscrits al Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB), amb un total de 1.205 persones inscrites al gener de 2016 i de 306 al mes de juliol del mateix any.²

1.2. Anàlisi del consum de substàncies psicoactives a Formentera entre la població estudiant de 12 a 18 anys. Comparativa amb la resta d'Espanya

Per realitzar una anàlisi detallada de la situació del consum a l'illa de Formentera, s'han emprat les dades extretes de les següents enquestes:

- Estudi de camp sobre el consum de drogues a l'IES Marc Ferrer durant l'any 2011: estudi que obté dades d'incidència i prevalença del consum entre joves amb edats compreses entre 14 i 18 anys. La mostra engloba gairebé el total de la població en aquest tram d'edat en realitzar-se a l'únic centre d'educació secundària a l'illa.
- Enquesta sobre ús de drogues en ensenyaments secundaris a Espanya ESTUDES 2016-2017. Delegació del Govern per al Pla Nacional Sobre Drogues del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat. Es realitza un estudi esbiaixat d'una mostra de 913 alumnes de Balears sobre un total nacional de 35.369 alumnes.

¹Font: Anuari estadístic municipal de l'illa de Formentera (Any 2015).

²Font: SOIB (Any 2016).

- Estudi de camp sobre el consum de drogues a l'IES Marc Ferrer durant l'any 2017 que obté dades sobre la prevalença de consum entre els estudiants amb edats compreses entre els 12 i 18 anys. La mostra total de persones enquestades és de 290. L'estudi es recolza en les dades extretes dels qüestionaris realitzats pel Centre de Estudis per a la Prevenció de Conductes Addictives (CEPCA) del Consell d'Eivissa. Si bé el total de la mostra de població enquestada és de 290 estudiants (un 49 % del total de la població a Formentera en aquest tram d'edat), algunes de les respostes no han estat donades pel total d'aquesta mostra. Això produeix un major marge d'error i una falta de sincronia entre els percentatges obtinguts sobre les prevalences de consum en diferents períodes temporals (exemple: el percentatge de consum alguna vegada en la vida no es correspon amb el percentatge de consum en els últims trenta dies). S'assenyala en cada taula en cas que hi hagués una mostra parcial de població.

Prevalença de consum segons substància alguna vegada en la vida (%).			
	Formentera 2017 Estudiants 12-18 anys	Formentera 2011 Estudiants 14-18 anys	Espanya 2016 Estudiants 14-18 anys
Tabac	33,8	62,8	38,5
Alcohol	56,6	80,3	76,9
Cànnabis	28,6	51,9	31,1
Tranquil·litzants (sense recepta mèdica)	3,4	5	17,9*
Cocaïna	1,4	2,8	3,2
Èxtasi (MDMA)	2,1	5,2	2,3
Amfetamines (speed)	1	-	1,7
Al·lucinògens	0,3	1,6	1,6
Bolets al·lucinògens	1	(s'inclouen dins d'al·lucinògens)	1,4

*Amb/sense recepta mèdica.

A Formentera, el consum experimental (alguna vegada en la vida) de totes les substàncies és inferior que al total d'Espanya. Per tant, s'inverteix considerablement la tendència detectada als estudis realitzats a l'illa el 2011 i 2013.

Prevalença de consum segons substància els darrers 30 dies (%)		
	Estudiants 12-18 anys Formentera 2017	Estudiants 14-18 anys Espanya 2016
Tabac	38,8*	27,3
Alcohol	29,9**	67
Cànnabis	50,6***	18,3

* Mostra de població: 98/290.

**Mostra de població: 164/290.

***Mostra de població: 83/290.

Si bé el consum experimental és inherent a l'etapa adolescent, el consum habitual denota un consum més problemàtic. De les xifres extretes de la taula anterior, destaca el sentit també invers a la tendència nacional: molt baixa prevalença de consum d'alcohol i més alta prevalença de consum de tabac i sobretot de cànnabis pel que fa a la mitjana estatal. De la resta de substàncies no es disposa de dades comparatives que permetin valorar el grau d'incidència del seu consum.

Tabac

Pel que fa al tabac, el consum esporàdic al 2017 inverteix la tendència mostrada al 2011. Un 66,2 % dels estudiants no ha fumat mai un cigar; el consum en l'últim mes (38,8 %) amb prou feines varia pel que fa a l'estudi de 2011; tan sols un 3,4 % fuma diàriament, xifra molt menor que la registrada al 2011. El 82,7 % de la població declara haver fumat alguna vegada per curiositat. Existeix una alta percepció del risc davant el consum de tabac: un 72,4 % declara no fer-ho perquè perjudica la seva salut.

Freqüència de consum de tabac (%)			
	Formentera 2017 Estudiants 12 a 18 anys	Formentera 2011 Estudiants 14 a 18 anys	Espanya 2016 Estudiants 14 a 18 anys
Mai	66,2	28,4	-
Alguna vegada	27,6	71,6	38,5
Últims 30 dies	38,8*	38,6	27,3
Diari	3,4	31,2	8,8

*Mostra de població: 98/290.

Pel que fa a l'edat d'inici, un 80,6 % declara haver-ho fet entre els 12 i els 15 anys, de la qual cosa s'extreu la importància de dur a terme programis de prevenció al consum des d'edats primerenques.

Edat inici	%
10	8,2
11	5,1
12	14,3
13	18,4
14	31,6
15	16,3
16	5,1
17	1

Un 44,4 % dels enquestats assenyala haver comprat tabac ell mateix. Un 30,6 % declara fer-ho a través d'una persona major d'edat.

Alcohol

Freqüència de consum d'alcohol (%)		
	Població estudiant de 12 a 18 anys. Formentera 2017	Població estudiant de 14 a 18 anys. Formentera 2011
Mai	43,4	-
Alguna vegada	50	91,3
Últims 30 dies	29,9*	58,8

*Mostra de població: 164/290.

Pel que fa a l'alcohol, destaca l'elevat descens del consum tant esporàdic com habitual pel que fa als resultats de 2011. El primer consum de nou es produeix per curiositat (79,8 %).

Freqüència de consum intensiu d'alcohol: borratxera (%)		
	Població estudiant de 12 a 18 anys Formentera 2017	Població estudiant de 14 a 18 anys Espanya 2016
Alguna vegada	48,8*	-
Últims 30 dies	26,3**	21,8

*Mostra de població: 164/290.

**Mostra de població: 80/290.

Segons les dades extretes de la taula anterior, el consum intensiu en l'últim mes és lleugerament superior al de la mitjana nacional.

Edat 1a borratxera	%
11	1,3
12	3,8
13	26,3
14	33,8
15	25
16	7,5
17	2,5

El tram d'edat en el qual es produeixen les primeres borratxeres coincideix amb el dels primers consums de tabac: dels 13 als 15 anys un major percentatge d'estudiants s'emborratxa per primera vegada.

Tipus de begudes alcohòliques consumides (en caps de setmana) (%)	
Cerveses i/o vi	28,6
Destil·lades (cubates, còctels...)	77,4
Xopets	38,1
Altres	9,5

Altres característiques sobre el consum d'alcohol a Formentera són: el predomini del consum de begudes destil·lades (vegeu taula anterior); els espais principals de consum són: botellada a un lloc públic exterior (60,7 %), botellada a casa pròpia o d'amics (52,4 %); als bars o pubs (36,9 %).

Obtenció de begudes alcohòliques (%)		
	Formentera 2017 Estudiants 12 a 18 anys	Espanya 2016 Estudiants 14 a 18 anys
Petits comerços	73,5	63,4
Supermercats	47,1	58,8
Bars/pubs/discoteques	41,2	64,8

El 40,5 % dels estudiants consumidors han obtingut ells mateixos les begudes alcohòliques enfront del 34,9 % de joves entre 14 i 18 anys que ho fan al conjunt del país. Els llocs on més s'obtenen begudes alcohòliques a Formentera (vegeu taula anterior) són: petits comerços en un 73,5 %; Supermercats en un 47,1 %; i bars/discoteques en un 41,2 %.

Les principals raons que afavoreixen un primer consum són: *perquè m'agrada el seu gust*, 69 %; *per divertir-me, per plaer*, 64,3 %; *perquè m'agraden els seus efectes*, 41,7 %. I entre aquelles principals que justifiquen un no consum són: *perquè perjudica la meua salut*, 67,5 %; *perquè no em fa falta per divertir-me*, 57,8 %; *perquè és perillós*, 56,3 %. En definitiva, podem assenyalar que entre els joves estudiants de Formentera entre 12 i 18 anys existeix una alta percepció de risc davant el consum d'alcohol.

Finalment, d'entre les mesures més efectives proposades per reduir el consum d'alcohol en menors són per ordre:

Mesures efectives per reduir el consum d'alcohol entre els menors (%)	
Fer complir les lleis actuals sobre venda d'alcohol a menors	55,5
Més control policial per evitar botellades	55,2
Més control familiar	48,6
Informar als instituts sobre l'efecte nociu de l'alcohol	39,7
Que les administracions ofereixin alternatives d'oci saludables	36,6
Pujar el preu de les begudes alcohòliques	33,8
Campanyes publicitàries als mitjans de comunicació	19,3
Cap	11
Altres	3,8

L'entorn familiar es constitueix com el principal factor de protecció per reduir el consum. En la següent taula s'observa el major grau de permissivitat dels pares cap a aquells joves que encara es troben escolaritzats quant al consum d'alcohol (Formentera, 35,7 %) pel que fa al de tabac (Formentera, 16,7 %). A Formentera, els pares són més permissius amb el consum de tabac que a la resta d'Espanya.

Permissivitat dels pares envers el consum de (%):				
	Tabac		Alcohol	
	Formentera 2017 12 a 18 anys	Espanya 2016 14 a 18 anys	Formentera 2017 12 a 18 anys	Espanya 2016 14 a 18 anys
Sí	16,7	12,3	35,7	36,8
No	61,1	-	29,8	-
No ho sé	22,2	-	35,5	-

Cànnabis

Igual que amb el tabac i l'alcohol, es mostra un descens en el consum d'aquesta substància pel que fa a les dades despreses l'any 2011 quant al consum una vegada en la vida; no obstant això, i malgrat tractar-se d'una mostra representativa menor, el consum habitual en els últims trenta dies mostra un ascens cridaner.

Freqüència de consum de cànnabis (%)			
	Estudiants de 12 a 18 anys Formentera 2017	Estudiants de 14 a 18 anys Formentera 2011	Estudiants de 14 a 18 anys Espanya 2016
Mai	71,4	48,1	-
Alguna vegada	28,6	33,2	31,1
Últims 30 dies	50,6*	7	18,3

* Mostra de població enquestada: 83/290.

Edat d'inici (%)		
	1r Consum	Consum diari
12	19,3	5,9
13	19,3	17,6
14	28,9	29,4
15	21,7	35,3
16	7,2	
17	1,2	11,8

El 91,6 % dels estudiants declara provar-ho per primera vegada per curiositat. Els principals espais de consum a l'illa són, en ordre de preferència: carrer/parc o plaça en un 81,3 %. Aquesta dada incideix en la baixa percepció de risc que els joves fumadors tenen pel que fa al consum d'aquesta substància en llocs públics, fet que està penalitzat per llei. A continuació, a casa d'amics en un 54,2 %; a casa pròpia o estant de botellot en un 43,8 % tots dos.

Malgrat un consum general més estès que a d'altres contextos geogràfics, la percepció de risc entre els no fumadors és alta: un 68,2 % d'ells declara no fer-ho perquè és perillós; i un 65,7 % no ho fa perquè és perillós per a la seva salut; un 56,2 % manifesta no fer-ho perquè és il·legal.

Els principals motius que esgrimeixen els fumadors per continuar fent-ho són per ordre: *perquè m'agraden els seus efectes*, 77,1 %; *per divertir-me, per plaer*, 62,5 %; *pel seu gust*, 62,5 %; *per relaxar-me*, 58,3 %.

Permissivitat dels pares envers el consum de cànnabis (%)		
	Formentera 2017 Estudiants 12 a 18 anys	Espanya 2016 Estudiants 14 a 18 anys
Sí	14,6	2,4
No	58,3	-
No ho sé	27,1	-

Malgrat el baix nivell a Formentera, destaca el major percentatge de permissivitat dels pares cap al consum dels seus fills pel que fa a la mateixa dada després de la mitjana nacional (2,4 % que sí autoritzen el consum entre els seus fills).

Altres substàncies

El consum d'altres substàncies psicoactives per part dels estudiants de Formentera de 12 a 18 anys d'edat és molt residual. Comparativament, es redueix el consum esporàdic pel que fa a les dades de Formentera al 2011. El consum alguna vegada en la vida és menor a Formentera que a la resta d'Espanya per a totes les substàncies a excepció de dues de les considerades com a noves substàncies: Spice o cannabinoides sintètics i ketamina.

Consum d'altres substàncies alguna vegada en la vida (%).			
	Formentera 2017 Estudiants 12 a 18 anys	Formentera 2011 Estudiants 14 a 18 anys	Espanya 2016 Estudiants 14 a 18 anys
Cap	93,4	-	-
Tranquil·litzants sense recepta mèdica	3,4	5	17,9
Èxtasi (MDMA...)	2,1	5,2	2,3
Spice	1,7	-	0,9
Cocaïna	1,4	2,8	3,2
Bolets al·lucinògens	1	1,6	1,4
LSD	0,3	-	1,6
Amfetamines (speed...)	1	5,2	1,7
Ketamina	0,7		0,6
Sàlvia	0,3		0,6

1.3. Percepció de la disponibilitat de drogues

La percepció de la disponibilitat de les diferents drogues ens dóna una lectura diferenciada de la suposada facilitat d'accés per a cadascuna de les substàncies.

Percepció de disponibilitat de drogues il·legals (%)			
	Formentera 2017: estudiants 12-18 anys	Formentera 2011: estudiants 14-18 anys	Espanya 2016: estudiants 14-18 anys
Tabac	75,9	-	91,4
Alcohol	76,3	-	93
Cànnabis	49,3	88,9	65,9
Cocaïna	29,3	46,1	32,3
Tranquil·litzants sense recepta mèdica	28,3	-	47,5
Spice	25,1	-	-
Èxtasi (MDMA...)	22,8	-	21,2
Amfetamines	20,3	25,1	22,8
Al·lucinògens (naturals i sintètics)	34,2		22,8

A Formentera es presenta una menor facilitat d'accés a totes les substàncies pel que fa al conjunt d'Espanya a excepció de l'èxtasi i els al·lucinògens. Destaca la baixada de la percepció de disponibilitat per a l'obtenció de cànnabis pel que fa als resultats de 2011. Paradoxalment, les substàncies menys consumides presenten uns graus de disponibilitat més semblants pel que fa a la resta d'Espanya. Seria interessant comprovar si aquesta facilitat percebuda varia en funció de l'època de l'any, i més concretament, fora de la temporada turística.

1.4. Índex de perillositat del consum de substàncies psicoactives

A continuació, s'ofereix el grau de perillositat (%) que per als estudiants de l'IES Marc Ferrer té el consum de drogues:

	Molt perillosa	Bastant perillosa	Poc perillosa	No és perillosa	No ho sé
Tabac	24,8	47,2	23,1	3,1	1,7
Alcohol	25,2	43,1	26,9	3,8	1
Cànnabis	47,6	27,2	15,9	6,2	3,1
Tranquil·litzants sense recepta mèdica	49,7	26,2	10,7	3,4	10
Cocaïna	82,8	10,3	0,3	2,1	4,5
Èxtasi	81,7	9	0,3	1,4	7,6
Amfetamines	73,1	12,1	1,7	1,7	11,4
Al·lucinògens naturals	64,1	19	3,8	2,1	11
Al·lucinògens sintètics (LSD)	72,8	10	1	1,7	14,5
Ketamina	67,6	9,7	0,7	1,4	20,7
Heroïna	82,1	10,3	0,7	1,4	5,5

A Formentera, la percepció del risc davant el consum de drogues entre els estudiants de 12 a 18 anys és generalment alta. L'alcohol (68,3 %) és la substància que es percep com a menys perillosa; a continuació, tabac (72 %), cànnabis (74,8 %), tranquil·litzants sense recepta mèdica (75,9 %) i ketamina (77,3), són per aquest ordre considerades menys perilloses que la resta. El nivell de

perillositat davant el consum de la resta de substàncies psicoactives augmenta considerablement.
Pel que fa a la legalització de les drogues, l'opinió dels estudiants de Formentera és (%):

	Sí	No	M'és indiferent
Legalització del cànnabis.	25,2	55,9	19
Legalització de totes les drogues.	8,3	79	12,8
Permetre la compra d'alcohol a menors.	12,1	74,1	13,8
Permetre la compra de tabac a menors.	10,3	77,9	11,7

1.5. Conclusions

D'acord als estudis realitzats a Formentera i als documents consultats d'àmbit estatal podem establir una sèrie de conclusions:

- A Formentera com a la resta d'Espanya, les tres substàncies més consumides alguna vegada en la vida entre els estudiants de 12 a 18 anys són per ordre, alcohol, tabac i cànnabis. En aquest sentit, destaca la baixada dràstica del consum d'aquestes tres substàncies alguna vegada en la vida pel que fa a l'estudi de 2011.
- No obstant això, la prevalença de consum els últims 30 dies -consum habitual- augmenta per al tabac i sobretot per al cànnabis en comparació amb el total d'Espanya. Aquestes dades van en consonància amb el major grau de permissivitat dels pares pel que fa al total d'Espanya, cap al consum d'aquestes dues substàncies per part dels estudiants.
- L'edat d'inici dels primers consums oscil·la entre els 12 i 15 anys. Per als consums més intensius (borratxeres i consums diaris de tabac i cànnabis), es situa entre els 13 i 15 anys.
- El consum d'alcohol presenta unes prevalences de consum menors que al total del país, no obstant això, el consum intensiu (borratxera) els últims 30 dies és superior a Formentera. És coherent en aquest sentit que aquesta substància sigui considerada entre totes la menys perillosa. Hi ha una preferència per les begudes destil·lades consumides en llocs públics (botellades); i el principal lloc d'obtenció és als petits comerços.
- El consum esporàdic de cànnabis és inferior que a Espanya i molt inferior que fa 6 anys a Formentera, si bé el consum habitual d'aquesta substància (últims 30 dies) és molt superior pel que fa a la mitjana nacional. El principal lloc de consum és al carrer. La principal manera d'obtenció és pels mateixos consumidors a una altra persona. No

obstant això, la percepció de disponibilitat de cànnabis a Formentera baixa considerablement pel que fa a les dades de 2011.

- El consum d'altres substàncies psicoactives és prou residual, al igual que succeeix a la resta d'Espanya. A Formentera, la quarta substància més consumida són els tranquil·litzants (hipnosedants). Només dos de les considerades com a “noves substàncies” són més consumides a Formentera que a la resta d'Espanya: spice (cannabinoides sintètics) i ketamina.

1.6. Serveis i recursos a les drogodependències existents a Formentera

Els recursos de Formentera estan compartits, mitjançant encomana. Per àrees són els següents:

- Prevenió:
 - Àrea de Benestar Social. Consell Insular de Formentera
 - Creu Roja d'Eivissa
 - Projecte Home d'Eivissa, unitat de prevenció
 - Centre d'Estudis per a la Prevenció de Conductes Addictives (CEPCA)
- Assistència:
 - Àrea de Benestar Social. Consell Insular de Formentera
 - Hospital de Formentera, IB-salut
 - Centre d'Atenció a les Drogodependències (CAD) Eivissa
 - Centre Penitenciari d'Eivissa
 - Projecte Home d'Eivissa
 - Narcóticos Anónimos Formentera
- Inserció:
 - Àrea de Benestar Social. Consell Insular de Formentera
 - Càritas Eivissa
 - Projecte Home Eivissa

2. PLA DE DROGUES

2.1. Marc normatiu. Justificació del Pla

Un cop analitzada la situació sociodemogràfica i política, la situació del consum de drogues i de les addiccions en general a Espanya i les Illes Balears i la situació concreta de l'illa de Formentera, es fa palesa l'existència d'un problema que, malauradament és comú a la majoria de les societats i davant el qual és fonamental buscar solucions. La resposta ha de partir mitjançant actuacions conjuntes des de tots els àmbits de la societat.

El fenomen additiu és un problema prioritari de salut pública i per poder fer-li front és necessari conèixer quina és la seva dimensió. En el cas que ens ocupa, és necessari conèixer la dimensió del problema a les Illes Balears com a comunitat on està situada Formentera, i quina és la dimensió a la pròpia Illa de Formentera. És necessari també conèixer quin és el marc polític en el que s'emmarca aquest problema, quins àmbits estan implicats i quines són les institucions i entitats que col·laboren i que han de col·laborar tant de la pròpia illa com de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

Per tot això, a nivell polític des de les instàncies superiors com la Unió Europea, el Pla Nacional sobre Drogues, els observatoris europeus i nacionals, etcètera, fins a les administracions autonòmiques, han aconsellat la redacció de Plans per a Planificar i ordenar totes les actuacions que en matèria de drogues i altres addiccions s'han de dur a terme en una comunitat.

Concretament a les Illes Balears és la **Llei 4/2005 de 29 d'abril, sobre drogodependències i altres addiccions** la que en el capítol III descriu com hauran de ser aquests Plans.

Tal com estableix el seu article 44, correspon als consells insulars «l'elaboració i aprovació de plans insulars que desenvolupin la provisió de programes i serveis segons els criteris establerts en el **Pla d'actuacions sobre drogodependències de les Illes Balears (2007-2011)**».

Serà a partir de la redacció d'un Pla d'actuacions que es podran posar en marxa actuacions que responguin verdaderament a les situacions concretes de cada lloc.

Els valors i objectius generals de prevenció i intervenció vénen a reforçar els principis rectors recollits en l'última **Estratègia Nacional sobre Drogues 2009-2016** i en el **Pla d'Acció sobre Drogues (2013-2016)**, molts dels quals també estan descrits en el BOIB del 10 de maig de 2005 (Llei 4/2005 de 20 d'abril, sobre drogodependències i altres addiccions en les Illes Balears). Són:

- Universalitat, equitat, accessibilitat i confidencialitat.
- Participació comunitària, transversalitat i globalitat.

- Responsabilitat pública i coordinació institucional de les actuacions.
- Promoció activa d'hàbits saludables i cultura de la salut.
- Avaluació, qualitat i fonamentació científica.
- Flexibilitat i dinamisme.
- Perspectiva de gènere i multiculturalitat.
- Protecció del menor.

2.2. La missió del Pla

Els objectius generals del Pla sobre Drogues i Altres Addiccions de Formentera neixen a partir de les necessitats específiques del context soci-demogràfic de l'illa de Formentera i, d'altra banda, reafirmen les estratègies nacional, autonòmica i internacional. Entenent que la prevenció i la intervenció de les addiccions, amb o sense substància, s'han d'abordar des d'una perspectiva integral de l'individu (bio-psicosocial), global del seu context (implicant tots els agents del medis immediats) i multidisciplinari per donar resposta des de tots els sectors implicats (polític, sanitari, educatiu, sociolaboral, d'oci, etc.):

1. Disminuir el consum de drogues, tant de les legals com de les il·legals.
2. Retardar l'edat d'inici al consum de drogues.
3. Conscienciar i sensibilitzar a la societat sobre la problemàtica del consum de drogues i motivar-la perquè sigui part activa en la recerca i implementació de les solucions.
4. Identificar els factors de risc i els factors de protecció propis de la societat de Formentera, i especialment els dels joves.
5. Augmentar les capacitats i habilitats personals dels individus per rebutjar el consum de drogues.
6. Educar per a la promoció de la salut, implicant a tots els centres educatius, formals i no formals, mitjans de comunicació, institucions esportives, i altres agents i entitats que tenen influència social.
7. Donar prioritat i suport polític a la prevenció.
8. Garantir una assistència de qualitat, adaptada a les necessitats específiques dels usuaris.
9. Garantir l'assistència terapèutica a les persones amb consum problemàtic de drogues i a les seves famílies.
10. Reduir o limitar els danys sobre la salut derivats del consum de qualsevol tipus de droga.
11. Facilitar la integració sociolaboral dels drogodependents.
12. Incrementar les mesures de control de l'oferta de drogues a la societat.
13. Millorar la formació dels professionals que treballen en els recursos de la prevenció, la

intervenció i la incorporació social dels drogodependents.

14. Avaluar sistemàticament les accions, tant de la prevenció com de la intervenció i la inserció.

15. Potenciar la coordinació i la cooperació de tots els professionals i entitats (públiques i privades) de la comunitat illenca que treballen en l'àmbit de les drogodependències.

16. Col·laborar i participar amb el desenvolupament de la recerca que es planteja en els objectius generals de les Estratègies Nacional i Autonòmica, aportant dades i altres aspectes de suport necessaris.

2.3 Àrees estratègiques d'intervenció

2.3.1 Reducció de la demanda

La reducció de la demanda abasta des de la promoció de la salut fins a les estratègies de PREVENCIÓ del consum, disminució de riscos i danys associats al consum, TRACTAMENT ASSISTENCIAL i INSERCIÓ SOCIAL.

En aquest àmbit, l'objectiu de l'**Estratègia de la UE en matèria de lluita contra la droga (2013-2020)** és «contribuir a una reducció quantificable del consum de drogues il·legals, posposar l'edat d'inici del consum, prevenir i reduir el problema del consum de droga, de la dependència de la droga i dels riscos i perjudicis socials i per a la salut relacionats amb la droga.» D'altra banda, l'Estratègia Nacional sobre drogues emmarcada en el període 2009-2016, comparteix els objectius plantejats a l'àmbit de la reducció de la demanda del Pla d'Acció de la Unió Europea en matèria de lluita contra la droga 2013-2016. Per operativitzar-los, s'inclouen les actuacions de prevenció del consum, de la disminució i reducció de danys, així com de l'assistència i integració social.

A. Prevenció

En l'Estratègia Nacional sobre Drogues 2009-2016 es considera la prevenció com un dels àmbits clau d'intervenció.

La Llei 4/2005, de 29 d'abril, sobre drogodependències i altres addiccions en les Illes Balears es destaca la prevenció com l'eix i objectiu principal de les actuacions que es duen a terme a la nostra comunitat autònoma.

Una prevenció s'ha de realitzar des de la corresponsabilitat social, però en la qual les administracions públiques juguen un paper vital, especialment dins el marc de la promoció de la

salut. Així, com diu l'article 8 sobre els objectius generals d'aquesta llei, dins el marc de les seves competències, les administracions públiques han de fomentar, desenvolupar, promoure, recolzar, coordinar, controlar i avaluar tota classe de programes i actuacions que tinguin per objectius:

- Conèixer els problemes relacionats amb el consum de drogues i les conductes addictives.
- Donar informació contrastada a la població general sobre les substàncies i les conductes que puguin generar dependència, els seus efectes i les conseqüències derivades del seu ús o abús.
- Intervenir sobre els factors de risc o de protecció, tant psicològics i conductuals com a familiars, socials i ambientals que incideixen en l'aparició del problema, i afavorir el desenvolupament d'actituds, hàbits i valors positius cap a la salut i la vida.
- Evitar o, si cap, retardar l'edat d'inici del consum de drogues, així com l'adquisició de conductes d'addicció.
- Disminuir la presència, la promoció i la venda de drogues, així com els riscos i les conseqüències del consum de drogues i altres addiccions, amb especial atenció a aquells consums que tinguin repercussions més greus per a la salut i per al benestar social.
- Educar per a la salut i augmentar les alternatives i oportunitats per adoptar tipus de vida més saludables.
- Modificar les actituds i els comportaments de la població en general respecte de les drogodependències i altres addiccions i generar una consciència social solidària i participativa.
- Recolzar a les organitzacions socials per implicar-los també en aquest àmbit.
- Promoure la formació de professionals sanitaris en aquesta matèria.
- Les intervencions en matèria de prevenció s'adaptaran al sector de la població al que van dirigides. Passem a descriure a continuació els **objectius i accions** de cada àrea:

A.1 Àmbit educatiu

Per optimitzar els resultats de l'educació sobre drogues i per a la promoció de la salut en general, és imprescindible la implicació de tota la comunitat educativa -alumnat, família i professorat- així com la seva adequada coordinació.

Objectius:

- Fomentar les actituds i hàbits saludables de la població escolar, potenciant els factors de protecció enfront dels riscos i possibles danys associats al consum de drogues.

- Dotar al professorat i als centres educatius de les eines pedagògiques necessàries per al maneig de situacions conflictives relacionades directa o indirectament amb les drogodependències i altres addiccions.

Accions:	Indicadors:
1. Creació d'un catàleg de programes i accions en prevenció per desenvolupar als centres educatius que comptin amb l'evidència científica.	- Nre. de centres adscrits als programes. - Nre. de programes implementats a cada centre.
2. Desenvolupament de programes de prevenció que treballin l'adquisició de competències personals tendents a modificar i millorar la formació integral i la qualitat de vida dels individus.	- Nre. centres que implementen el programa. - Nre. d'alumnes participants. - Grau de satisfacció dels alumnes. - Informe tècnic de les aplicacions de programes.
3. Formació del professorat, dels agents de la comunitat educativa i d'altres agents comunitaris en matèria de prevenció a les drogodependències i altres addiccions, oferint estratègies metodològiques adequades per al treball amb els alumnes i famílies, i estratègies d'abordatge dels primers consums entre els joves.	- Nre. d'accions de formació. - Nre. de participants (professors, famílies, agents comunitaris). - Grau de satisfacció dels assistents.
4. Detecció de famílies amb fills en situació de risc i assessorament en les intervencions.	- Nre. de famílies amb fills en situació de risc. - Informe dels assessoraments. - Grau de satisfacció de les famílies.
5. Gestió d'actuacions conjuntes dins dels centres educatius des dels àmbits social, educatiu i sanitari.	- Nre. d'actuacions en col·laboració amb salut i entitats implicades en l'àmbit social.
6. Col·laboració amb altres entitats, fundacions i ONG que es dediquin a la prevenció de drogodependències i altres addiccions.	- Nre. de reunions/contactes amb entitats.

A.2 Àmbit familiar

La família es segueix constituint com a primer i més important nucli de socialització.

Objectius:

- Donar suport, informació, formació i assessorament a famílies amb fills perquè s'involucrin en la labor educativa i especialment en la prevenció de les drogodependències i altres

addiccions.

- Fomentar els factors de protecció familiars amb la finalitat de retardar l'edat d'inici, reduir el consum entre els menors i evitar el consum problemàtic.

Accions:	Indicadors:
1. Desenvolupament de programes per a famílies que treballin l'adquisició d'habilitats i d'eines específiques per prevenir el consum en el si familiar.	- Nre. de famílies assistents als programes preventius. - Nre. d'assistències (dies, mesos...). - Grau de satisfacció de les famílies. - Informe tècnic de valoració.
2. Desenvolupament d'accions formatives mitjançant celebració d'escoles de pares i mares.	- Nre. d'accions formatives - Nre. de famílies assistents. - Grau de satisfacció de les famílies. - Informe tècnic de valoració.
3. Detecció de famílies amb fills en situació de risc i assessorament per realitzar la intervenció adequada.	- Nre. de famílies que sol·liciten assessorament. - Nre. de membres familiars que sol·liciten assistència. - Grau de satisfacció de les assistències a famílies.

A.3. Àmbit comunitari

La prevenció des de l'àmbit comunitari ha de comptar amb la participació dels diferents agents i institucions que conflueixen a l'hora de definir les necessitats d'aquesta comunitat i de donar respostes des d'una planificació conjunta.

Els programes de prevenció comunitària han de tenir com a destinataris a la població en general, encara que prioritant aquells col·lectius de major risc: menors amb gran vulnerabilitat i/o situació d'abandó familiar, nens i joves amb problemes a l'escola, fills de pares drogodependents, etc. La Llei 4/2005, de 29 d'abril, sobre drogodependències i altres addiccions a les Illes Balears, recull una sèrie de característiques que han de definir els programes de prevenció comunitària:

1. Han de promoure la mobilització, implicació i participació de les diferents comunitats.
2. Han de promoure l'acció coordinada de totes aquelles entitats socials dirigides a incrementar les habilitats educatives dels pares, així com la implicació familiar en les activitats escolars i comunitàries.
3. Han de potenciar la millora de les habilitats personals i de convivència, a més d'una política

global d'alternatives a nivell de formació professional, ocupació, serveis socioculturals i activitats d'oci i temps lliure.

Objectius:

- Sensibilitzar a la comunitat sobre la problemàtica de les drogodependències i altres addiccions i establir actuacions conjuntes i coordinades.
- Impulsar l'engegada de programes de prevenció en ajuntaments, associacions i entitats de tota classe.
- Implicar als agents comunitaris perquè siguin divulgadors d'aquests programes. Millorar la xarxa de comunicació i participació social en la comunitat.

Accions:	Indicadors:
1. Reunions de coordinació periòdiques, a nivell local, en matèria de drogues.	- Nre. de reunions/any. - Nre. d'entitats assistents. - Informe dels acords adoptats.
2. Accions per mobilitzar a la comunitat, amb la finalitat d'identificar les seves necessitats i donar respostes conjuntes.	- Nre. de projectes planificats. - Nre. de projectes realitzats. - Nre. d'entitats organitzadores/col·laboradores. - Nre. d'assistents i trams d'edat.
3. Accions informatives i formatives en prevenció de drogodependències i altres addiccions als diferents agents socials.	- Nre. d'accions formatives. - Nre. d'agents socials assistents. - Grau de satisfacció dels participants.
4. Promoció de programes de prevenció en entitats de tota classe (ajuntaments, associacions, empreses, etc.).	- Nre. de programes implementats. - Nre. i tipus d'entitats implicades.
5. Detecció, mitjançant el treball de mediadors socials, de possibles zones de risc de consum de drogues i col·lectius especialment vulnerables.	- Informe d'avaluació de les diferents zones de la comunitat. - Tipus de col·lectius vulnerables. - Informe de les estratègies d'intervenció.
6. Elaboració de convenis i/o subvencions a nivell insular per a la planificació, implementació i avaluació d'activitats dirigides a diferents col·lectius de població.	- Nre. de convenis signats i subvencions aconseguides. - Nre. d'entitats implicades. - Informe del seguiment dels convenis.
7. Creació de recursos especialitzats en població immigrant per assessorar sobre tradicions i valors nadius de Formentera, per a una major integració social.	- Nre. i tipus de recursos especialitzats. - Nre. de persones que accedeixen a aquests serveis.
8. Promoció d'oficines d'informació juvenil per assessorar als joves i les seves famílies sobre salut laboral, estudis, habitatge, oci, viatges, etc.	

A.4 Àmbit juvenil i d'oci

Els joves constitueixen el col·lectiu prioritari per a la prevenció de les drogodependències. Als últims anys s'han desenvolupat conductes entre els joves sobre la manera d'entendre l'oci, vinculat en moltes vegades a un consum abusiu a entorns festius. Aquest fet constitueix un factor de risc molt important per les conseqüències que es deriven: problemes de salut, accidents de trànsit, violències, problemes familiars, acadèmics o sociolaborals, etc.

A tot això s'ha d'afegir la baixa percepció de risc davant el consum de drogues entre els joves.

Objectius:

- Potenciar i recolzar les accions i programes que es desenvolupin per a nens i joves a espais d'oci (casal de joves, associacions juvenils...), oferint alternatives regulars d'oci saludable.
- Impulsar la participació dels joves en matèria d'oci i temps lliure a nivell local i insular.
- Formar i informar als joves perquè participin activament en el desenvolupament d'accions preventives.
- Augmentar, millorar i canalitzar les activitats d'oci i temps lliure amb esquemes no consumistes ofertes per diferents entitats de l'illa.

Accions:	Indicadors:
1. Creació i/o promoció d'alternatives d'oci (de cap de setmana) per a joves.	- Nre. d'activitats programades (els caps de setmana). - Nre. d'activitats programades - Nre. de joves participants. - Edats de joves participants. - Grau de satisfacció dels joves.
2. Formació de mediadors juvenils en matèria de prevenció de les drogodependències i altres addiccions.	- Nre. d'accions formatives. - Nre. de participants. - Grau de satisfacció dels participants.
3. Col·laboració amb entitats que es dediquin a promoure accions per a nens i joves dirigides a la promoció d'estils de vida saludables i a la prevenció del consum no responsable.	- Nre. d'activitats d'oci. - Nre. d'entitats col·laboradores.
4. Foment de la participació del empresariat, personal de locals d'oci i personal voluntari d'associacions organitzadores d'esdeveniments en projectes de sensibilització que s'implementin.	- Nre. d'activitats d'oci. - Nre. d'entitats participants. - Nre. de treballadors/voluntaris participants.

A.5 Àmbit laboral

Segons l'Estratègia Nacional sobre Drogues 2009-2016, les accions desenvolupades dins d'aquest àmbit s'han de regir per l'enfocament de salut integral que propugna el Pla Nacional Sobre Drogues i s'han de contemplar com a part de la Llei de Prevenció de Riscos Laborals.

La Llei 4/2005, de 29 d'abril, sobre drogodependències i altres addiccions a les Illes Balears, assenyalava que el Govern de les Illes Balears ha d'impulsar els programes de prevenció i assistència dels drogodependents, així com els de detecció precoç mitjançant els serveis sanitaris de les empreses. En aquest disseny programàtic han de participar sindicats, empreses, serveis de prevenció i consells o comitès de salut de les empreses i institucions.

Objectius:

- Promoure convenis o acords amb empreses per a la prevenció, detecció i assistència als treballadors i les seves famílies.
- Diagnosticar i tractar els factors de risc que puguin ser causa del consum de drogues en l'àmbit laboral.
- Formar als professionals de salut laboral, empresaris i treballadors en matèria de prevenció i consum de drogues i altres addiccions.

Accions:	Indicadors:
1. Promoció de plans preventius de drogodependències i altres addiccions en institucions o empreses públiques o privades.	- Nre. d'empreses que compten amb plans de prevenció de riscos laborals. - Nre. de programes preventius implementats per empreses/institucions.
2. Diagnòstic i tractament precoç de les situacions de risc derivades del consum de drogues per al personal laboral.	- Nre. d'accions realitzades. - Nre. d'empreses assessorades. - Informe i valoració de les intervencions realitzades.
3. Intervenció d'entitats per donar informació, orientació i formació a empresaris i treballadors per prevenir i/o disminuir el consum de drogues i complir les normatives sobre drogodependències i altres addiccions.	- Nre. d'accions formatives, d'orientació i informatives a empreses. - Nre. d'empreses participants. - Nre. de treballadors/empresaris participants. - Grau de valoració dels participants. - Informe de les mútues d'accidents de treball sobre el compliment de les accions formatives de prevenció per part de les empreses.
4. Incloure als programes preventius sobre drogodependències el desenvolupament d'habilitats personals.	- Nre. de programes preventius implementats per empreses i institucions. - Nre. de mòduls dedicats a l'adquisició de competències personals.

A.6 Àmbit mediàtic i publicitari

El paper dels mitjans de comunicació social és clau per a la creació d'estats d'opinió, de tal manera que es fa imprescindible que aquests assumeixin accions encaminades a la promoció d'estils de vida saludable, així com a la prevenció de conductes addictives.

El Decàleg general per a periodistes recull una sèrie de recomanacions sobre com han d'abordar-se els temes relacionats amb les drogues -referint-se de manera implícita als diferents tipus de consum-, amb tal d'evitar tant la banalització del consum experimental com el sensacionalisme, s'equilibri l'atenció entre drogues legals i il·legals i es restringeixi la publicitat i promoció de tot tipus de substàncies potencialment addictives.

Objectius:

- Establir canals de col·laboració amb els professionals dels mitjans de comunicació.
- Establir criteris sobre com tractar les drogodependències als mitjans de comunicació social.
- Organitzar campanyes per a la sensibilització i conscienciació de la població de Formentera.

Acciones:	Indicadores:
1. Accions formatives amb els professionals dels mitjans sobre el tractament de les drogodependències i altres addiccions.	- Nre. i tipus d'accions formatives. - Nre. d'empreses de comunicació social participants. - Nre. d'assistents. - Grau de satisfacció dels participants.
2. Col·laboració de tècnics especialistes en prevenció amb els mitjans per difondre missatges i programes preventius.	- Nre. de reunions. - Nre. d'assistents. - Informe dels acords adoptats.
3. Celebració de campanyes de sensibilització (local, nacional o europeu) i de promoció de la riquesa de Formentera: cultural, natural, esportiva, etc.	- Nre. i tipus de campanyes. - Informe sobre l'impacte de la campanya.

B. Tractament assistencial

Tal com ens marca l'*Estratègia Nacional (2009-2016)* l'atenció sanitària i social de les persones amb problemes relacionats amb el consum de substàncies psicoactives ha d'estar adaptada a les

necessitats de l'individu. És a dir, la xarxa assistencial ha d'afavorir noves estratègies d'intervenció depenent de les noves necessitats que planteja el fenomen de les drogodependències i altres addiccions.

En la Llei sobre drogodependències i altres addiccions en les Illes Balears (Llei 4/2005, de 29 d'abril) s'estableixen els principis bàsics que ha de tenir el model balear d'atenció a la població drogodependent:

- L'oferta terapèutica haurà de ser individualitzada, accessible, diversificada, flexible, de total voluntarietat pels possibles usuaris, dilatada en el temps, professionalitzada i de caràcter interdisciplinari amb programes assistencials que donin resposta individual, però alhora amb caràcter institucional.
- L'atenció sociosanitària s'ha de prestar preferentment integrada en el mitjà més proper al domicili de les persones i de l'entorn social i familiar, i s'ha de garantir la cobertura assistencial a tota la població.
- Les administracions públiques han de garantir l'assistència sanitària i psicosocial de les persones amb problemes d'addicció i el suport a les famílies en condicions d'equitat amb altres malalties.
- Les administracions públiques han de vetllar, dins del seu marc competencial, per l'estímul de la demanda assistencial i del contacte de les persones amb drogodependències i altres addiccions amb els dispositius assistencials i socials d'inserció de la xarxa sociosanitària balear, i garantir sempre el lliure accés i la gratuïtat de les prestacions.

A més, podem dir que aquesta oferta terapèutica d'atenció al drogodependent s'ha de realitzar de forma coordinada i jerarquitzada, de manera que integri els diferents serveis i equips sociosanitaris no només per a una millor gestió dels recursos, sinó especialment per millorar l'assistència a l'usuari.

Entenem assistència com l'atenció a les demandes derivades del consum de drogues i altres addiccions des d'una xarxa d'atenció àgil, àmplia, integrada i normalitzada que permeti oferir una atenció assistencial adequada a les necessitats de la població drogodependent.

Tal com ens marca la Llei 4/2005 de 29 d'abril, és l'administració pública qui ha de vetllar per la resposta assistencial. Ara bé, en molts casos, l'administració no disposa dels recursos suficients per suplir les demandes, en aquest cas contracta els serveis d'entitats de caràcter privat o ben aquestes ofereixen programes assistencials propis.

Objectius:

- Fomentar la coordinació i el treball conjunt de les xarxes de salut, serveis socials, centres

d'atenció al drogodependent, sistema judicial, etcètera, a fi d'establir programes individualitzats que optimitzin els recursos existents en l'àmbit insular i autonòmic.

- Adaptar els recursos existents a l'aparició de noves substàncies i/o patrons de consum. Impulsar els programes assistencials lliures de drogues.
- Potenciar els programes de reducció de danys entre aquells col·lectius drogodependents que, o bé per les conseqüències derivades de l'abús de drogues o bé per manca de motivació, no volen o no poden realitzar un programa lliure de drogues.
- Incrementar la informació sobre l'oferta de serveis i programes assistencials a aquells col·lectius i/o àrees amb major situació de risc.

Accions:	Indicadors:
1. Reunions periòdiques entre els membres de la xarxa assistencial per establir programes adaptats a l'usuari.	- Nre. de reunions realitzades. - Nre. de membres de la xarxa assistencial presents. - Nre. de programes dissenyats. - Informe d'altres acords adoptats.
2. Col·laboració amb entitats que disposen de comunitats terapèutiques que millorin la labor assistencial.	- Nre. d'entitats col·laboradores amb comunitats terapèutiques. - Nre. d'usuari derivats a aquestes entitats. - Informe de les intervencions realitzades.
3. Impuls de programes d'intervenció per a joves i adolescents en situació de risc, incloent, si pot ser, la intervenció conjunta amb famílies.	- Nre. de programes dissenyats. - Nre. de programes realitzats i informe de les intervencions. - Nre. d'usuaris i famílies atesos.
Creació de programes de prevenció de les recaigudes per a usuaris i les seves famílies.	
5. Impuls de programes assistencials lliures de drogues.	
6. Impuls de programes assistencials de reducció de danys associats al consum de drogues: subministrament metadona, naltrexona...	
7. Detecció precoç i intervenció assistencial a col·lectius més vulnerables (dones, immigrants, tercera edat, persones amb problemes de salut física/mental...	- Nre. de persones ateses i col·lectiu al que pertanyen. - Informe de les intervencions realitzades.
8. Detecció precoç i intervenció assistencial a persones amb addiccions sense substància.	- Nre. de persones ateses. - Informe de les intervencions realitzades.
9. Coordinació amb entitats situades a Eivissa per suplir la falta de recursos assistencials locals.	- Nre. de reunions realitzades. - Nre. d'usuaris que requereixen assistència a Eivissa. - Informe de les intervencions realitzades.
10. Coordinació amb el sistema judicial en relació a persones drogodependents amb mesures penals alternatives.	- Nre. de reunions realitzades. - Informe dels acords adoptats.

C. Inserció social

La inserció social del drogodependent es defineix com un procés individualitzat que reafirma els èxits terapèutics. És al seu torn un procés educatiu d'assimilació crítica i personalitzada de valors, normes i conductes del grup social al com s'incorpora.

La inserció s'ha de plantejar com un procés gradual que s'inicia i transcorre simultàniament amb les intervencions rehabilitadores.

Tal com ens marca el *Pla d'Actuació en Drogodependències i altres addiccions de les Illes Balears (2007-2011)*, les intervencions a l'àrea de la inserció social han d'emprar els recursos normalitzats de la comunitat, així encara es poden crear processos educatius per cobrir les manques que ha provocat la drogodependència.

Les característiques de com han de ser els programes d'incorporació social es defineixen en la Llei 4/2005, sobre drogodependències i altres addiccions a les Illes Balears:

- Han de ser programes personalitzats i, per això, s'han de programar itineraris individuals.
- Han de ser programes dissenyats conjuntament amb la persona destinatària, de manera que es potenciarà el seu protagonisme perquè assumeixi progressivament el seu procés d'incorporació social.
- Han de ser programes flexibles, que s'adaptin a la dinàmica personal.
- Han de ser programes adaptats a les característiques de l'entorn, tenint en compte la realitat social i local, les manques i potencialitats del mitjà.
- S'ha d'incidir en d'adquisició d'hàbits formatius i habilitats laborals, ja que les mesures de formació i ocupació són un instrument fonamental en el procés d'incorporació o inserció.
- Atès que no existeix un recurs per a cada problema i que els recursos comunitaris s'han d'adaptar a les diferents situacions problemàtiques, s'hauran de buscar fórmules específiques per a aquelles persones que no es puguin adaptar a les xarxes normalitzades.

Objectius:

- Fomentar la coordinació i el treball conjunt de les xarxes de serveis socials, salut, ocupació i drogodependències en matèria d'inserció social.
- Sensibilitzar a les empreses i sindicats perquè contractin persones que sofreixen o han sofert aquesta problemàtica.
- Afavorir la formació professional i la incorporació del drogodependent a l'entorn laboral. Impulsar la reinserció social mitjançant la xarxa d'empreses d'inserció laboral.

Accions:	Indicadors:
1. Informació i assessorament a les empreses i als sindicats per impulsar la contractació de drogodependents rehabilitats.	- Nre. d'empreses contactades. - Nre. d'empreses assessorades. - Nre. de persones contractades.
2. Fomentar treballs en benefici de la comunitat, a desenvolupar per persones d'exclusió social i/o amb problemes d'addiccions (amb o sense substància).	- Nre. empreses/ONG/fundacions... adscrites a projectes d'ocupació de persones en exclusió social. - Nre. de persones treballadores.
3. Facilitar la formació laboral per a joves amb mesures judicials.	- Nre. de programes/cursos de formació ocupacional. - Nre. de joves amb mesures judicials. - Nre. de joves inscrits a cursos de formació.
4. Formació inicial i contínua de les persones que han iniciat un tractament de deshabituació de drogues o altres addiccions.	- Nre. de cursos de formació. - Nre. de persones en tractament. - Nre. de persones inscrites a cursos de formació.
5. Crear recursos especialitzats en població immigrant amb altres cultures, per assessorar-los en les tradicions i valors nadius de Formentera per a una millor integració social.	- Informe dels recursos destinats: nre. de mediadors interculturals, import dels recursos materials... - Nre. de persones usuàries.

2.3.2. Reducció de l'oferta

El consum de drogues, suposa un problema de salut pública i de convivència ciutadana per la societat. Aquest consum és un fet que s'ha instaurat en la nostra societat i per tant s'han de buscar accions encaminades a la reducció de l'oferta (control del tràfic i venda de substàncies que puguin posar en perill la salut i convivència de ciutadans) i a la reducció de la demanda (estratègies de prevenció, assistència i inserció).

En l'elaboració d'aquest Pla insular d'actuació, es tenen en compte els objectius de l'*Estratègia Nacional Sobre Drogues (2009-2016)* i el *Pla d'Actuació en Drogodependències i Addiccions de les Illes Balears (2007-2011)*.

Objectius:

- Potenciar els serveis implicats en la reducció de l'oferta (policia local, guàrdia civil).
- Reduir la presència de l'oferta de substàncies legals i no legals.
- Vetllar pel compliment de la Llei 4/2005, del 29 d'abril, sobre drogodependències i altres

addiccions en les Illes Balears.

- Facilitar al ciutadà la possibilitat de denunciar activitats relacionades amb les drogues.

Les accions que es descriuen a continuació, no són només d'efecte sancionador, sinó de caire educatiu – preventiu.

Accions:	Indicadors:
Realització de programes formatius en drogodependències i addiccions per als cossos de la Seguretat ciutadana (policia local, guàrdia civil, policia nacional).	- Nre. d'accions formatives. - Nre. de persones participants. - Grau de satisfacció.
2. Accions amb col·laboració de la Direcció general de trànsit per a l'educació vial i la prevenció d'accidents de trànsit per estar sota la influència de drogues.	- Nre. de col·laboracions amb la DGT. - Nre. d'acords amb autoescoles de la illa. - Nre. d'autoescoles adscrites als acords de col·laboració. - Nre. de persones receptores de la formació en educació vial.
3. Dotació de reforços de personal durant la celebració de festes patronals.	- Nre. de festes populars. - Nre. d'agents presents a cada festa. - Nre. d'incidents detectats.
4. Control de l'oferta de substàncies legals en els locals i instal·lacions esportives, especialment davant la presència de menors.	- Nre. d'inspeccions realitzades en espais d'oci/esportius. - Nre. de sancions imposades.
5. Control de la qualitat de les begudes alcohòliques en els locals autoritzats a la seva venda.	- Nre. d'inspeccions realitzades en comerços. - Nre. de sancions imposades.
6. Realització de controls d'alcoholèmia i altres drogues.	- Nre. de dies i horari en els quals es realitzen controls d'alcoholèmia. - Nre. de punts de control. - Nre. de controls realitzats. - Nre. de sancions imposades.
7. Difusió de les normatives de les drogodependències i addiccions entre la societat civil.	- Nre. de difusions en diferents punts (comerços, locals d'oci, institucions públiques i privades...).
8. Limitació de la publicitat de l'oferta de begudes alcohòliques i de tabac i la prohibició de proporcionar a menors.	- Nre. de campanyes de difusió de la normativa.
9. Estudi i actuació de les zones on puguin existir punts de venda i els possibles traficants.	- Nre. i tipus d'intervenció en zones de venda. - Nre. de sancions imposades. - Nre. de confiscacions.
10. Reeduació de les persones que han conduït sota l'efecte de substàncies psicoactives.	- Nre. d'accions formatives. - Nre. de persones receptores.

11. Control efectiu en el subministrament de substàncies estupefaents i psicotròpiques a través d'institucions o organismes competents (Direcció general de farmàcia, Col·legi Oficial de farmacèutics...).	- Nre. de controls realitzats - Nre. d'usuaris receptors del servei. - Nre. de subministraments per pacient.
12. Accions específiques durant les festes patronals de la illa per evitar el consum de substàncies legals i il·legals, sobretot en el cas dels menors (sancionar la venda, correcció de l'acte en cas de consum per part del menor, etc.).	- Nre. de controls realitzats. - Nre. de comerços sancionats. - Nre. de menors advertits. - Quantitat i tipus de substàncies confiscades.

En relació a les àrees estratègiques d'intervenció és important recalcar que en el Pla es proposen els objectius estratègics i les accions amb les quals es poden aconseguir. Es tracta d'un plantejament general que traça les línies i bases a seguir però para la realització de les quals serà necessari l'elaboració de projectes específics per a cadascuna de les àrees, concretant els objectius específics, les actuacions i el seu seguiment i avaluació. Aquests Planes específics els hauran d'elaborar els professionals implicats juntament amb la comissió tècnica que haurà de vetllar perquè es compleixin els objectius fixats en el Pla general.

2.3.3. Recerca i formació

Les Estratègies Europea i Nacional posen l'accent a millorar el rigor científic de les intervencions en matèria de drogodependències perquè és l'única manera de garantir uns serveis preventius i assistencials eficaços i de qualitat.

El Pla de drogodependències i altres addiccions de Formentera té molt en compte aquestes recomanacions i inclou en els seus objectius:

- Promoure l'evidència científica dels programes que s'utilitzin.
- Millorar la formació dels professionals.
- Sistematitzar les avaluacions de les accions en prevenció, intervenció i inserció.

És ben segur que facilitant i potenciant la recerca i la formació milloraran els resultats dels serveis als quals els usuaris accedeixin per resoldre la seva problemàtica amb les addiccions.

Objectius:

- Avalar només programes i altres accions de les diferents àrees estratègiques les quals tinguin una fonamentació científica. És a dir, que estiguin avaluats o siguin susceptibles de ser

avaluats.

- Supervisar que les entitats encarregades de fer les diferents intervencions facin una avaluació sistemàtica d'aquestes.
- Revisar periòdicament les necessitats de la població, per adaptar les accions a les noves realitats socials.
- Col·laborar activament amb els diferents organismes locals, autonòmics, nacionals i/o internacionals que es dediquen a la recerca en matèria de drogodependències.
- Oferir formació contínua a tots els professionals i entitats que treballen en l'àmbit de les drogodependències.

Accions	Indicadors
1. Anàlisi de les dades que es deriven de l'Observatori insular i altres observatoris autonòmics i nacionals.	- Nre. d'informes o estudis presentats.
2. Mitjançant una comissió científica, l'elaboració d'estudis, anàlisi de programes i tenir coneixement de les recerques i estudis que es realitzen a nivell autonòmic, nacional i internacional en l'àmbit de les drogodependències.	- Creació de la comissió científica. - Nombre d'assistències a congressos o jornades. - Nre. d'assistències a cursos organitzats. - Satisfacció i aprofitament de la formació per part dels assistents.
3. Realització de revisions d'avaluació de les accions que es desenvolupen, analitzar-les i realització d'informes o estudis.	- Nre. d'avaluacions realitzades. - Nre. d'informes realitzats.

3. Estructura organitzativa per a la gestió del Pla

El principal element responsable i impulsor del Pla serà, per delegació del President del Consell, el/la conseller/-a competent en matèria de Benestar Social del Consell d'Insular de Formentera. Per aconseguir la màxima participació de la població en general i de les entitats i organismes implicats en particular, serà la comissió depenent de la Xarxa Socioeducativa de Formentera qui vetllarà perquè es compleixin i s'adaptin les accions als objectius, periodicitat i prioritats establertes. Així, s'aconseguirà el coneixement i actualització de la situació de les accions a tots els agents implicats. Anualment, com a mínim, els tècnics encarregats de l'àrea de Benestar Social faran saber a la Comissió la situació de les accions i del Pla en general.

A més, s'encarregarà de preparar i proposar el Pla d'Acció Anual (coordinat amb el Pla d'Acció de les Illes Balears i PNSD).

4. Avaluació del Pla

La nova *Estratègia Nacional sobre Drogues 2009-2016* subratlla la importància de l'evidència científica de les accions en prevenció, intervenció i inserció en l'àmbit de les drogodependències, això és, millorar la qualitat dels serveis que treballen aquests aspectes i tenir un millor coneixement de la problemàtica de les drogues. Per aconseguir aquesta fita, el Pla Nacional inclou en els seus objectius: millorar la formació dels professionals que treballen en aquest àmbit, fomentar la recerca i potenciar l'avaluació sistemàtica dels programes i intervencions.

El Pla de Drogues i altres Addiccions de Formentera també posa l'accent a seguir i reforçar la mateixa línia d'actuació. Així doncs, l'avaluació ha de ser un instrument d'utilitat que permeti:

- Conèixer de quina situació partim.
- Conèixer a quina situació s'ha arribat.
- L'obtenció objectiva, ordenada i concisa dels resultats.
- La validesa i l'eficàcia de la metodologia i les accions emprades.
- Optimitzar els recursos.
- Conèixer els aspectes a millorar de les intervencions.
- Donar a conèixer els resultats: la publicació de les dades i les conclusions.
- Ajudar a la presa de decisions futures en polítiques de drogues per afavorir i garantir una continuïtat dels resultats positius obtinguts i/o una recerca de solucions pels quals no han estat tan positius.

En aquest sentit, l'avaluació del Pla ha de tenir en compte els següents criteris:

- Ha d'estar fonamentada en models teòrics, científics i realistes que siguin susceptibles de ser contrastats.
- S'han d'avaluar totes les àrees d'actuació que apareixen en l'estratègia del Pla.
- Ha de ser contínua per poder fer un seguiment amb rigor científic de la consecució o no dels objectius més específics i actuar en conseqüència tan bé com sigui possible.
- Ha d'incloure dades referents en el context, les dades objectives i quantitatives de les variables mesures, dels agents responsables de la implantació i també valoracions qualitatives de satisfacció dels destinataris.
- Les dades han de provenir de diferents sectors i entitats, locals o no, de caràcter fiable.

L'avaluació ha de contemplar els diferents moments de les actuacions, de tal manera que apareguin

ben diferenciats:

- Avaluació inicial, per conèixer la situació actual, les demandes i necessitats que justifiquen l'elaboració del Pla.
- Avaluació del procés, per conèixer la qualitat i l'eficàcia de les accions, programes i activitats realitzades.
- Avaluació de resultats i de l'impacte, per conèixer el grau de consecució dels objectius i la validesa i eficiència de les estratègies.

I finalment, s'han de descriure uns indicadors que permetin avaluar el Pla a partir dels objectius específics de cadascuna de les àrees estratègiques nomenades i la selecció d'uns instruments vàlids per a aquests, entre els quals hem de tenir en compte:

- Documentació tècnica dels recursos que treballen les drogodependències que recullen dades sociodemogràfiques i d'intervenció dels usuaris, accions o programes.
- Dades facilitades pels diferents observatoris, tant a nivell nacional com a local.
- Enquestes de satisfacció.
- Inventaris, qüestionaris i escales.
- Entrevistes.
- Dades de prevalences i incidències nacionals, autonòmiques i locals.
- Estudis locals d'impacte.
- Memòries dels diferents sectors: admissions a tractament d'addiccions (amb o sense substància), urgències hospitalàries, accidents de trànsit, taxes de malalties i mortalitat associades al consum de drogues, etc.

5. Vigència del Pla

El Pla de Drogues i Altres Addiccions de Formentera té vigència de quatre anys, entrant en vigor l'1 de gener de 2018 i finalitzant al final de l'any 2021.

6. Bibliografia

- Asociación Proyecto Hombre, Comisión de Evaluación. Guía de evaluación de programas de tratamiento de adicciones. Afanías Industrias Gráficas. 2009.
- Becoña Iglesias, @E.,(1999). Bases teóricas que sustentan los programas de prevención de

drogas. Madrid. Plan Nacional sobre Drogas.

- Becoña Iglesias, @E.,(1999). Los adolescentes y el consumo de drogas. Papeles del psicólogo, 77: 25-32.
- Becoña Iglesias, @E.,(2002). Bases científicas de la Prevención de las drogodependencias. Madrid. Plan Nacional sobre Drogas.
- BOE, 10 de maig de 2005. Llei 4/2005 de 29 d'abril, sobre drogodependències i altres addiccions a les Illes Balears.
- BOE, 13 de febrer de 2009. Resolució de 2 de febrer de 2009 de la Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas, por la que se hace público el Acuerdo del Consejo de Ministros por el que se aprueba la Estrategia Nacional sobre Drogas 2009-2016.
- Centre d'Estudis per a la Prevenció de Conductes Addictives, Arquisocial i Consell Insular de Formentera (Àrea de Benestar Social i Joventut). Estudi escolar sobre el consum de drogues entre la població estudiant de Formentera de 12 a 18 anys. Any 2017.
- Conselleria de Salut Pública i Participació, Govern de les Illes Balears. Guia de recursos de drogodependències i altres addiccions de les Illes Balears.
- Conselleria de Salut Pública i Participació, Govern de les Illes Balears. Pla d'Actuacions en Drogodependències i Addiccions de les Illes Balears, 2007-2011.
- Conselleria de Treball, Comerç i Indústria. Govern de les Illes Balears. Anuari municipal de Formentera. Any 2016.
- Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Informe de la encuesta domiciliaria sobre alcohol y otras drogas en España (EDADES) 2013.
- Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Informe de la Encuesta sobre uso de drogas en estudiantes de Enseñanzas Secundarias en España (ESTUDES) 2014.
- Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Ministerio de Interior. Federación Española de Municipios y Provincias (FEMP). Manual para la elaboración de Planes municipales sobre drogas. 2003.

- Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT). Padró (xifres de població). Any 2016.
- Observatorio Europeo de las Drogas y las Toxicomanías. Informe Europeo Sobre Drogas. Tendencias y novedades. 2017.
- Organización Mundial de la Salud (OMS). Glosario de términos de alcohol y drogas. Edita Ministerio de Sanidad y Consumo. 1994.
- Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears (PADIB), Conselleria de Salut Pública i Participació. Govern de les Illes Balears. Enquesta domiciliària sobre consum de drogues a les Illes Balears 2009/2010.
- Projecte Home Balears. Memòria 2016.
- Projecte Home Balears i Consell Insular de Formentera (Àrea Benestar Social). Estudi de camp sobre el consum de drogues a l'IES Marc Ferrer. Any 2011.
- Trinidad Requena, A., Alemán Bracho, C., Castón Boier, P., Fernández Alonso, M. y Martín-Lagos López, M^a Dolores. Evaluación diagnóstica de los Planes autonómicos sobre drogas. Madrid. Plan Nacional sobre Drogas. 2003.

ANNEX

PREVISIÓ D'ACTUACIONS EN MATÈRIA DE DROGODEPENDÈNCIES PER A L'ANY 2018

I. Àrea de PREVENCIÓ.

La prevenció segueix sent l'eix principal d'aquest darrer Pla de Drogues i és l'àrea que compta amb major quantitat d'actuacions previstes.

PREVENCIÓ EDUCATIVA

1. Programes «EN PARLEM» i «SEXTIMA» (Projecte «LLEVANT»)

El projecte «Llevant» aglutina diversos programes d'intervenció socioeducativa als centres escolars de primària i secundària.

Els programes «En Parlem» i «Sextima» s'implementen de manera conjunta a l'Institut d'Educació Secundària i aborda en 5 sessions temes relacionats amb educació afectiu-sexual, drogodependències, altres addiccions no químiques i trastorns d'alimentació.

Objectius

- Proporcionar eines per al desenvolupament d'habilitats personals i socials.
- Prevenir conductes de risc per a la salut tals com el consum de drogues o l'ús indegut de les TIC o diferents trastorns alimentosos.
- Fomentar les bones relacions de parella i conductes que afavoreixin el respecte i la igualtat entre homes i dones.

Metodologia

Exposició d'informació, jocs de rol, audiovisuals, presentacions, debat (fòrums, mètode de discussió phillips 66...).

Durada: 5 sessions de 55 minuts cadascuna.

Població destinatària

Alumnes de 1r a 4t d'educació secundària.

Estimació: 275 alumnes.

Organització

El projecte és coordinat per l'Àrea de Benestar Social del Consell de Formentera. Els programes en educació secundària es desenvolupen pel Centre d'Estudis per a la Prevenció de Conductes Addictives (CEPCA) d'Eivissa i pel Centre de Salut de Formentera en col·laboració amb l'IES Marc Ferrer.

PREVENCIÓ EDUCATIVA

2. Programa «CONTROLA'T» (Projecte «LLEVANT»)

El projecte «Llevant» aglutina diversos programes d'intervenció socioeducativa als centres escolars de primària i secundària.

El programa «Controla't» s'implementa als centres d'educació primària i aborda en 2 sessions els riscos derivats d'un ús indegut de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (Internet, dispositius mòbils, videojocs, xarxes socials...) i el foment d'un ús responsable de les TIC.

Objectius

- Conèixer l'ús que els alumnes fan de les noves tecnologies.
- Reflexionar sobre l'ús que actualment s'està donant de les noves TIC.
- Proporcionar informació objectiva i clara de l'ús d'Internet, els videojocs i el mòbil.
- Analitzar i prevenir els riscos associats a un mal ús.

Estructura

El programa consta de 2 sessions per curs, amb una durada de 50 minuts per sessió.

Metodologia

Les sessions busquen fomentar la participació activa de l'alumnat amb l'objectiu que exposin els seus dubtes, inquietuds, experiències i opinions.

Població destinatària

Alumnes de 5è i 6è d'educació primària.

Estimació: 150 alumnes aprox.

Organització

El projecte es coordina per l'Àrea de Benestar Social del Consell de Formentera i s'implementa als centres educatius d'educació primària pel Centre d'Estudis per a la Prevenció de Conductes Additives (CEPCA) d'Eivissa.

PREVENCIÓ EDUCATIVA

3. Programa «OLIMPO» (Projecte «LLEVANT»)

El projecte «Llevant» aglutina diversos programes d'intervenció socioeducativa als centres escolars de primària i secundària.

És un programa d'educació per a la salut i de prevenció de drogodependències en l'àmbit escolar que abasta diversos blocs que poden implementar-se tant en el seu conjunt com per separat.

Objectius

- Adquirir hàbits saludables.
- Desenvolupar les habilitats socials.
- Desenvolupar l'autocontrol emocional com a factor de protecció davant conductes de risc.
- Entrenar l'habilitat de prendre decisions i solucionar problemes.

Estructura

Cada bloc consta de 14 sessions didàctiques d'una hora de durada cadascuna.

Metodologia

La sessions s'inicien a partir de la dramatització de diversos personatges de la mitologia grega (Atenea, Ulisses, Hèrcules...) per donar pas a activitats que treballin en la consecució dels objectius plantejats.

Població destinatària

Alumnes de 4t, 5è i 6è d'educació primària.

Organització

El projecte es coordina i s'implementa als centres educatius d'educació primària per l'Àrea de Benestar Social del Consell de Formentera.

PREVENCIÓ EDUCATIVA

4. Pla de valors a l'esport «Esport és més»

L'esport es constitueix no només com una pràctica de salut física, si no que també és una activitat sociocultural que permet l'enriquiment de l'individu en el si de la societat; contribueix a millorar el coneixement i la relació entre les persones; és un factor d'integració, font de gaudi, salut i benestar. L'Àrea d'Esports del Consell de Formentera impulsa amb aquest Pla l'educació esportiva en valors: amistat, respecte, generositat, companyonia, treball en equip.

Objectius

- Educar en valors a l'esport.
- Promoure l'esport com a eina de salut entre els joves.
- Promoure l'esport per al desenvolupament personal i social.

Accions

- Ponències adreçades a escolars, clubs esportius i públic en general.
- Diades esportives a Formentera i altres municipis d'àmbit estatal.
- Accions coordinades amb el Pla de Valors del govern balear com ara la formació als tècnics o la difusió de material gràfic.
- Desenvolupament d'un Pla municipal de Voluntariat Esportiu.
- Elaboració d'un Codi Ètic per als estaments participants en el món de l'esport.
- Creació d'una plataforma digital d'informació.

Població destinatària

Projecte adreçat a tota la població en general i a educadors, tècnics, esportistes (escolars) i famílies d'esportistes en particular.

Organització

Acció promoguda per l'Àrea d'Esports del Consell Insular de Formentera. Una part del projecte es desenvolupa en coordinació amb la Direcció General d'Esports i Joventut del Govern balear.

PREVENCIÓ FAMILIAR I EDUCATIVA

5. Escola de pares i mestres

Sota el títol «*Escola de pares i mestres: un espai comú d'educació*» s'organitzen des de l'Àrea d'Educació aquestes sessions que responen a les diferents qüestions relatives amb l'educació als infants i joves des de l'àmbit familiar i escolar i que es constitueixen com un factor de protecció envers la prevenció de conductes d'addicció.

Objectius

- Oferir un espai de formació, reflexió col·lectiva i d'intercanvi d'experiències dins la comunitat educativa.
- Crear espais de formació i encontre entre famílies i docents.
- Unificar objectius entre famílies i professors en matèria educativa.

Accions

Xerrades formatives i taules rodones.

Població destinatària

Activitat adreçada a tota la població de l'illa.

Organització

Àrea d'Educació del Consell de Formentera, Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes (FAPA) de Formentera i Centre d'Ensenyament al Professorat (CEP) de Formentera.

PREVENCIÓ FAMILIAR

6. «Aprenem Junts»

Programa-guia per al desenvolupament de competències emocionals, educatives i parentals.

Objectius

- Millorar les relacions de la convivència familiar.
- Facilitar l'adquisició d'estratègies personals, emocionals i educatives.
- Desenvolupar models parentals adients per a nens i joves.

Continguts

- Etapes evolutives, desenvolupament i necessitats dels fills i filles.
- Autoestima i assertivitat.
- Escolta activa i empatia.
- Comunicació assertiva i expressió de sentiments.
- Resolució de problemes. Negociació i establiment d'acords.
- Disciplina per fomentar l'autoregulació del comportament.
- Límits, normes i conseqüències.

Població destinatària

Taller grupal per a parels i mares.

Organització

Àrea de Benestar Social del Consell Insular de Formentera amb la col·laboració de la Direcció General de Menors i Famílies del Govern de les Illes Balears.

El programa ha estat finançat pel Ministeri d'Educació i Política Social a l'any 2009.

PREVENCIÓ COMUNITÀRIA

7. Xarxa Socioeducativa de Formentera

En funcionament des de l'any 2011, la xarxa socioeducativa està formada per aquells tècnics, professionals i organitzacions que mitjançant el treball conjunt, desenvolupen estratègies d'actuació encaminades a respondre a aquelles qüestions que concerneixen a la infància i la joventut del municipi. És un sistema igualitari, obert i recíproc entre els seus membres en el qual s'estableixen acords de funcionament col·laboratiu a través de les seves comissions de treball.

Objectius

- Respondre a les demandes efectuades des del sector de població juvenil (menor d'edat). Establir nodes de col·laboració entre els diferents agents socials que treballen amb joventut.
- Promoure la participació del teixit comunitari per a la presa de decisions en aquest àmbit.
- Supervisar mitjançant les comissions de treball creades a aquest efecte, pel compliment de les línies estratègiques traçades en els diferents plans insulars: sobre joventut, drogodependències i altres addiccions, etc.

Estructura

Horitzontal, democràtica, oberta.

Metodologia

Aprovació d'actes, anàlisi de la situació, presentació i debat sobre propostes, torn obert de precís i preguntes en les dues sessions plenàries que se celebren a l'any.

Organització

La Xarxa Socioeducativa està impulsada per l'Àrea de Benestar Social del Consell Insular de Formentera, que exerceix la secretaria com a únic càrrec de coordinació en la figura de l'educador social (no hi ha presidència ni vicepresidència). La resta de membres prové del sector sanitari, educatiu, juvenil, d'oci i temps lliure, esportiu, comunitari, de seguretat ciutadana, etc.

PREVENCIÓ COMUNITÀRIA

8. Programa d'oci saludable «FORMENTERA MARXA»

El programa «Formentera Marxa» treballa en el disseny i desenvolupament d'activitats d'oci alternatiu durant els caps de setmana destinades a la població juvenil del municipi. Així mateix intervé en accions i campanyes de prevenció de les drogodependències i altres addiccions als centres escolars i a espais d'oci nocturn, especialment a les festes estivals.

Objectius

- Fomentar estils de vida saludables entre la gent jove.
- Crear models d'oci desvinculats de patrons de consum i fer-ne partícip als joves.
- Prevenir el consum de drogues en menors.
- Prevenir els riscos derivats d'un consum abusiu entre la població.
- Desenvolupar el model de participació comunitària en xarxa.

Estructura

El programa es desenvolupa durant els caps de setmana de tot l'any.

Accions

- Organització d'activitats lúdiques, esportives i culturals a espais d'oci i al carrer.
- Xerrades sobre promoció d'hàbits saludables als centres escolars de primària.
- Treball en coordinació amb la Plataforma per un Oci de Qualitat a les Illes Balears (POQIB), promoguda pel Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears (PADIB).

Població destinatària

Nens i joves a partir de 9 anys.

Organització

El programa està finançat per la Delegació per al Pla Nacional Sobre Drogues del Ministeri de Sanitat i pel Consell Insular de Formentera. S'implementa en el municipi a través de l'Àrea de Benestar Social del Consell Insular de Formentera. Compta amb la col·laboració d'altres àrees del consell (cultura, esports, joventut...), de diferents empreses, associacions, clubs esportius i particulars.

PREVENCIÓ COMUNITÀRIA

9. Plataforma per a un Oci de Qualitat a les Illes Balears

La Plataforma per a un Oci de Qualitat de les Illes Balears (POQIB), a la que pertany el Consell Insular de Formentera, és una eina de participació activa on estan representats els sectors implicats amb l'oci recreatiu (administracions, indústria i organitzacions de la societat civil) amb la finalitat de desenvolupar estratègies comunes i consensuades per establir de manera efectiva mesures per a la prevenció dels riscos associats a l'oci.

Objectius

- Valorar els problemes que emergeixen de l'oci nocturn en salut, seguretat i convivència.
- Prevenir el consum d'alcohol dels menors mitjançant accions que evitin l'accés a l'alcohol (compra/consum) tant en establiments com en la via pública.
- Promocionar un oci de qualitat a les Illes Balears.

Estructura

Treball en xarxa entre els diferents membres de la Plataforma.

Accions (dutes a terme)

- Creació i sustentació d'una plataforma multisectorial dins un model de promoció de la salut des de l'àmbit comunitari.
- Elaboració de documents de diagnosi consensuats des d'una perspectiva de salut, seguretat i convivència, imatge i qualitat.
- Desenvolupament de plans d'accions que inclouen a entitats polítiques, empresarials i socials als anys 2011 i 2014.
- Elaboració d'un document de bones pràctiques de les organitzacions de la indústria (CAEB, ABONE i FEHM).
- Activitats de sensibilització per vincular a les famílies en la prevenció (tallers FERYA).
- Promoció del treball en xarxa de la Plataforma.
- Elaboració de materials per donar identitat i visibilitat a la Plataforma.

Organització

Plataforma coordinada per la Direcció General de Salut Pública i Participació mitjançant el Pla d'Accions sobre Drogodependències i altres Addiccions.

PREVENCIÓ COMUNITÀRIA

10. Campanya «NO SIGUIS ASE»

Campanya promoguda pel Pla d'Addicions i Drogodependències de les Illes Balears (DG Salut Pública i Participació) per conscienciar sobre el consum abusiu d'alcohol a les festes populars de les Balears, enviant missatges preventius a totes aquelles persones que acudeixen a gaudir de la festa majors de 18 anys.

Objectius general:

- Sensibilitzar sobre la problemàtica de les addiccions i sobre les necessitat de realitzar accions implicant a tota la comunitat.

Objectius específics:

- Sensibilitzar dels riscos que pot suposar el consum d'alcohol.
- Difondre la campanya a través de la xarxa comunitària.

Activitats

Muntatge d'estand amb material informatiu i divulgatiu com a pòsters, postals, motxilles, ulleres de sol, xapes, proves de alcoholimetria, portes mala sort simuladores de borratxera en diferents graus, preservatius, realització de qüestionaris, etc.

Població destinatària

Joves majors de 18 anys i adults que gaudeixen de les festes populars en espais d'oci oberts.

Organització

Campanya promoguda pel PADIB i la Direcció General de Salut Pública i Participació del Govern de les Illes Balears, en col·laboració amb les Àrees de Benestar Social i de Cultura del Consell Insular de Formentera.

PREVENCIÓ COMUNITÀRIA

11. Dies Internacionals

Campanyes de visualització en dates assenyalades per sensibilitzar en la prevenció al consum i a les conductes de risc davant el consum.

Objectius:

Informar i sensibilitzar en matèria de drogodependències i altres conductes de risc davant el consum de drogues.

Activitats

Muntatge d'estand amb material informatiu com a pòsters, postals, tríptics, preservatius, realització de qüestionaris, etc. a les places i enclavaments destacats amb major presència de la població.

Dates:

31 de maig: Dia Internacional Sense Fum.

1 de desembre: Dia Internacional de lluita contra la SIDA.

Població destinatària

Campanya dirigida a tota la població.

Organització

Acció promoguda per l'Àrea de Benestar Social del Consell Insular de Formentera en col·laboració amb la Direcció General de Salut Pública i Participació del Govern dels Illes Balears i amb l'Associació Espanyola d'Ajuda Contra el Càncer (AECC).

PREVENCIÓ COMUNITÀRIA I CONTROL DE L'OFERTA

12. Programa POLICIA TUTOR

El policia tutor o referent és un membre de la Policia Local, amb formació específica, especialitzat a cooperar en la resolució de conflictes privats (Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de forces i cossos de seguretat, art. 53 apt. i) i en l'entorn escolar, assignat expressament a solucionar-los. És un col·laborador proper que facilita la resolució d'aquests problemes, incloses les conductes de risc relacionades amb menors dins del mitjà obert. És un policia local dedicat especialment a col·laborar amb el món educatiu i amb els professionals de l'àmbit social, sense perdre la condició d'agent de l'autoritat i tot el que representa.

Objectius

- Reduir la presència de drogues al carrer i reduir el consum.
- Aplicar la legislació vigent en relació al consum d'alcohol en la via pública.
- Vetllar per la seguretat dels adolescents del municipi.

Accions

1. Vigilar i actuar davant el tràfic de drogues, el consum i tinença de substàncies tòxiques il·legals en les proximitats dels centres educatius, i a l'interior d'aquests quan siguin requerits pels responsables del centre.
2. Col·laborar amb els centres en la vigilància i el control del consum de tabac en les instal·lacions dels centres educatius i en la resta de zones freqüentades per menors d'edat on existeixi aquesta prohibició.
3. Vigilar i controlar l'accés de menors a locals i establiments públics i la venda i consum de begudes alcohòliques a qualsevol espai públic on existeixi aquesta prohibició.
4. Vigilar i actuar davant qualsevol conducta que es consideri de risc per als menors d'edat.
5. Vigilar i actuar davant l'assetjament escolar i l'ús il·lícit de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.
6. Realitzar accions i campanyes preventives, al costat dels centres escolars, relacionades amb l'educació viària, l'ús eficient i responsable dels TIC i una altra normativa d'interès per al menor.

Població destinatària

Adolescents i joves menors de 18 anys.

Organització

Aquest programa es duu a terme per la Policia Local de Formentera en coordinació amb la conselleria d'Hisenda i Administracions Públiques del Govern de les Illes Balears.

II. Àrea de TRACTAMENT ASSISTENCIAL

13. Taller de DESHABITUACIÓ DEL TABAC

Taller continuat de deshabituació del tabac que permet abordar de manera integral la captació, el diagnòstic i el tractament de les persones fumadores que manifesten la voluntat d'abandonar aquest hàbit.

Objectius

- Dotar als professionals sanitaris de les eines i els coneixements necessaris perquè puguin ajudar a qualsevol persona fumadora, avançant en l'ardu procés d'abandó del tabaquisme.
- Millorar la captació amb la finalitat de que augmenti el nombre de persones fumadores que acudeixen a teràpies de deshabituació individual i comunitària.
- Millorar l'educació sanitària de la població fumadora sobre la necessitat d'abandonar el consum de tabac.
- Establir un sistema de coordinació entre els diferents nivells assistencials que, per mitjà de criteris clars de derivació, permeti aprofitar millor els recursos disponibles. Desenvolupar un sistema d'informació adequat per avaluar i coordinar les diferents activitats realitzades.

Activitats

1. Captació del fumador a través del servei d'Atenció Primària o derivat d'altres serveis.
2. Diagnòstic del fumador.
3. Tipus d'intervenció en el pacient fumador segons fase:
 - Intervenció mínima en fase de contemplació.
 - Intervenció intensiva en fase de determinació (el pacient desitja intentar deixar de fumar amb ajuda):
 - Intervenció individual (5 setmanes de seguiment).
 - Intervenció grupal (6 sessions: 2 sessions impartides per mes durant 3 mesos).

Població destinatària

Els pacients fumadors residents a l'illa de Formentera.

Organització

Àrea de deshabituació tabaquera del Centre de Salut de Formentera.

III. Àrea d'INSERCIÓ SOCIOLABORAL

Encara que no són recursos específics en matèria de drogodependències, s'inclouen a continuació aquells programes d'inserció sociolaboral oferts, entre d'altres, a persones que han pogut viure aquesta problemàtica i que es troben en risc o situació d'exclusió social.

14. «Projecte ESTALÓ»

Servei d'acompanyament a l'ocupació i de prestació de Renda Mínima d'Inserció.

Objectius

- Sensibilitzar el teixit empresarial per tal d'afavorir la contractació de persones que es troben en situació o risc d'exclusió social.
- Possibilitar la inserció o reinserció laboral normalitzada d'aquelles persones que presenten majors dificultats d'inserció laboral.
- Afavorir l'accés a la primera ocupació i/o la reincorporació laboral dels col·lectius menys afavorits, mitjançant recursos formatius i laborals adequats, i acompanyar als usuaris durant la seva realització.
- Millorar l'ocupabilitat de les persones usuàries del procés d'acompanyament a través del treball individualitzat i en xarxa amb entitats públiques i privades per a la coordinació de formació i pràctiques laborals, per tal de resoldre els obstacles per a la seva inserció laboral.

Accions

- Acompanyament per a la millora de l'ocupabilitat de les persones aturades tot oferint les eines necessàries i identificant i potenciant les competències de cada usuari per tal de construir un projecte personal i professional.
- Treball en xarxa amb altres institucions insulars com ara l'Hospital de Formentera, l'Escola d'adults del Consell de Formentera o l'IES Marc Ferrer; i amb els diferents departaments de l'Àrea de Benestar social (psicòleg, treballadores socials, agents d'ocupació, tècnics d'immigració).
- Creació d'una xarxa d'empreses obertes a rebre usuaris en pràctiques.

Població destinatària

Persones aturades de llarga durada, col·lectiu vulnerable en risc d'exclusió amb dificultats especials per accedir al mercat laboral.

Organització

Conveni de col·laboració anual (des de 2009) entre el Consell Insular de Formentera i el Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB) de l'actual Conselleria de Treball, Comerç i Indústria del Govern de les Illes Balears.

Així mateix, es signa un conveni amb la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació del Govern balear per a la concessió de les prestacions atorgades als usuaris.

15. «SOIB Visible»

Línies de subvenció del Servei d'Ocupació de les Illes Balears al Consell de Formentera.

Objectius

- Ajudar a la inserció laboral de persones treballadores desocupades.
- Dur a terme obres o serveis d'interès general o social.

Accions

- Seguiment de les tasques assignades a les persones receptores de l'ajuda per part del personal del Consell de Formentera.
- Sessions d'orientació laboral dutes a terme pel personal del Servei d'Ocupació de les Illes Balears.

Població destinatària

Persones desocupades de llarga durada de més de 35 anys, inscrites com a demandants en el SOIB almenys dotze dels divuit darrers mesos.

Organització

Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB) de la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria del Govern de les Illes Balears i Consell Insular de Formentera.